

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

V. Quid, & quot in Deo sint notiones, origines seu actus notionales ac proprietates personarum; & quomodo hæc tum inter se mutuo, tum ad relationes se habeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

DVBIUM V.

Quid, & quot in Deo sint notiones, origines, seu actus notionales, ac proprietates personarum, & quomodo hac tum inter se mutuo, tum ad relationes se habeant.

S. Thom. I. p. q. 32. 40. & 41.

Sppositis ijs, quæ hæcenus de diuinis personis, earumque processione, ac relationibus diximus, non habet hæc res opus multa inquisitione, vel disputatione; sed propè sola terminorum explicatione, cum mutua eorundem comparatione; quæ duo notationibus & assertionibus sequentibus breuiter exequimur; neque enim hæc inter se facile disiungi possunt, cum ex sua ratione sint coniunctissima.

Quod igitur ad Notiones personarum diuinarum attinet, Notandum est primo, vocabulum *Notionis* in hac materia vsurpasse Augustinum lib. 5. de Trinit. cap. 6. sed, vt apparet, paulò alio sensu, quam à Scholasticis postea fuit acceptum. Augustinus enim ipsum actum intelligendi, quo cognoscimus aliquid proprium de aliqua persona, *Notionem* videtur vocasse, dum ait: *Alia est notio, qua intelligitur Genitor; alia qua Ingenitus.* Scholastici vero Doctores, vt notauit Sanctus Thomas hic q. 32. art. 2. & 3. hoc nomine intelligunt rationem aliquam obiectiuam in abstracto significatam, qua cognoscitur, & quodammodo denotatur persona, siue ea sit omnino propria vnus personæ, siue duarum; modo non sit aliquid essentialè, adeoq; commune tribus personis, ita vt proinde *Notio* non sit aliud, quam nota quasi personæ. In quem sensum etiam Basilii epist. 43. de persona Iobi in scriptura descripta dixit: *Qui autem is fuerit, proprijs illis notionibus designat.* Et paulò superius de proprietate indiuidui generatim loquens ait: *Qua quidem peculiari notione res vna ab altera disparatur.* Quæ postea ipse etiam ad diuina applicat, vt dicemus. Et similia habet lib. 2. contra Eunomium, vbi etiam has notiones appellat *formas* proprias personarum, *notas, & characteres.* Et vero in eundem facile sensum accipi etiam potest Augustinus loc. cit. vt intellexerit scilicet non conceptum formalem, sed conceptum seu rationem obiectiuam, non quam, siue perquam formaliter, sed qua, siue secundum quam obiectiuè intelligitur Genitor, vel Ingenitus, &c.

Postò ad rationem Notionis spectat primò, vt sit ratio aliqua per modum quasi formæ in factò esse significata, propria vnus, vel duarum personarum: Secundo, vt iuxta nostrum, saltem concipiendi modum sit aliqua dignitas personæ, iuxta Sanctum Thomam quæst. 32. art. 3. ad 4. & communem.

Quod vero ad actus Notionales attinet. No-

tandum secundo, iuxta Sanctum Thomam quæstion. 41. articulo 1. à Notione *Notionale* vocari, quicquid est proprium alicuius personæ: quare, actus notionalis est, quo significatur processio personæ, seu actiua; seu passiuæ; qui actus proinde etiam *origines* personarum dicuntur. Neque enim Doctores solent distinguere inter origines, & actus notionales, sed habet hæc pro synonymis, vt videre est apud Suarez lib. 6. capit. 1. & Vafquez citat. quæstion. 41. articulo 1. conformiter S. Thomæ ibidem. Nam & actiua, & passiuæ productio concipitur, vt quidam actus medius inter vnã personam & aliam; altera vt producentis in productum; altera vt producti à producente. Neque vero negat Sanctus Thomas cit. quæst. 41. art. 1. productionem in Deo esse veram actionem, vt quidem hæc præcisè dicit viam & quasi tendentiam ad terminum, qui producit, remota imperfectione motus; licet non ideo sit passio in Deo, nisi *grammaticalis*, vt ipse loquitur eodem articulo 1. ad 3. quia in ipso nulla est receptio. Actus ergo notionales seu origines dicuntur Generare, seu Generatio, vel quod idem est, Dicere & Dictio, item Natiuitas, seu Generatio passiuæ, denique Spiratio actiua & passiuæ.

Notandum tertio, quod ad proprietates personarum attinet, hoc nomine generatim intelligi rationem aliquam obiectiuam, vni personæ propriam; non autem eam, quæ duabus, aut pluribus est communis. Differt proprietas personæ, iuxta consuetum vsum loquendi Theologorum, apud sanctum Thomam quæst. 32. a. 3. à relatione seu proprietate *personali* proprie accepta: Proprietas enim, seu vt loquitur S. Thomas, loco citato, *Notio personalis*, à Theologis dicitur, quæ non solum propria est vnus personæ, sed etiam personam aliquam constituit; proprietas autem personæ generatim est ratio quædam personæ vnus propria; siue illam interin proprie constituit, siue non, vt expresse docet sanctus Thomas loco cit. His positis, de ratione & numero Notionum, originum, seu actuum notionalium, & proprietatum, eorumque inter se mutuo, atque etiam cum Essentia & personis diuinis comparatione sequentes assertiones statuimus.

Assertio I. Necessario in diuinis admittendæ sunt *Notiones*, seu notæ personarum, abstractis nominibus significatæ. Ita S. Thomas q. 32. a. 2. & est communis Doctorum, contra Præpositiuum antiquum Scholasticum, qui vt refert S. Thomas ibidem dixit, abstracta in diuinis proprie locum non habere, sed cum Deo tribuuntur, poni & vsurpari pro concretis; *ad eum modum*, inquit S. Thomas, *quo consueuimus dicere, Rogo benignitatem tuam, id est, te benignum: ita cum dicitur in diuinis Paternitas, intelligi Deum Patrem.* Cui sententiæ fauet etiam Ariminensis in 1. d. 26.

Sed probatur assertio I. Quia alias hæreticorum importunitati non satis commode occurrere possemus, interrogantibus, quo seu per quidnam quæque persona distinguatur ab altera. Pater enim à Filio distinguitur non secundum totum esse Patris (hoc enim etiam includit

naturam

naturam, qua Pater à Filio non differt) sed paternitate, quæ est quædam notio, vt dicitur. II. Quia aliquando vni personæ, puta, Patri, duæ relationes diuersæ conueniunt, ad duas distinctas personas, ad Filium scilicet & Spiritum sanctum, qui ambo à Patre procedunt: eæ autem relationes vni personæ conuenientes non possunt satis inter se distingui, nisi abstractis nominibus significatæ, per modum notionum. Non enim possumus dicere in concreto, Alius est Pater, & alius est Spiritor; sed alia relatio seu notio est Paternitas, alia Spiratio. Quod tamen interim in diuinis concretum & abstractum non nisi ratione ac virtualiter differant, generatim dictum suo loco disputat. 2. quæstion. 2. & recte contra Aureolum tuentur Capreolus in 1. distinct. 26. quæstion. 1. & Caietanus hic quæst. 32. a. 2. Gregorius de Valentia quæst. 6. punct. 2. Vasquez disp. 136.

7. Assertio II. Quinque tantum sunt notionnes personarum diuinarum; nimirum Innascibilitas, seu esse Ingenitum (quibus verbis omnis processio passiva excluditur) Paternitas, Spiratio actiua, Filiatio, & Processio; quarum priores duæ, sunt Patris propriæ; tertia propria est Patris & Filij simul, quarta solius Filij; quinta Spiritus sancti. Ita Sanctus Thomas quæstion. 32. articulo 3. & est communis ac certa Scholasticorum veterum ac recentiorum, contra Scotum in 1. distinct. 28. quæstion. 6. qui sextam notionem adstruere conatur, quam vocat *Inspirabilitatem*, propriam Filij.

8. Sed ratio communis numeri petitur, tum ex Sanctis Patribus, qui his duntaxat notis personas nobis designarunt, non alijs: tum ex ipsa ratione notionis superius exposita; quæ adæquatè & quasi ad amissim conuenit solis quinque enumeratis notionibus. Nam non spirare v. g. quod pro nota Spiritus sancti videretur posse constitui, nõ pertinet ad aliquam dignitatem personæ; cum dignius quodammodo sit spirare, quam non spirare, iuxta S. Thomam cit. quæst. 32. articulo 3. ad 4.

9. *Inspirabilitas* autem formaliter, & vt præcisè negatio est, dignitatem non significat in Filio, seu persona alioqui procedente; non magis, quam non esse genitum, prout de Spiritu Sancto dicitur: non enim attinet ad alicuius personæ dignitatem, secundum nostrum concipiendi modum, non spirari determinatè, aut non generari; si qua persona alioqui quouis processione modo ab alia persona procedat, cum vna processio non sit alia dignior, aut inferior. Quæ ratio, cur *Inspirabilitas* non sit notio, etiam à Torre quæst. 32. art. 3. traditur, & inter varias, quæ referuntur à Vasquez disp. 137. maxime placet. Accedit, quod *Inspirabilitas* in Filio, prout posituum quiddam indicat, comprehenditur sub spiratione actiua: ideo enim filius non spiratur, quia spirat.

10. Diuersa est ratio *Ingeniti* seu *Innascibilitatis*; hæc enim notio quamuis formaliter etiam negatiua sit, non tamen vnum tantum aliquem processioneis modum; nimirum per generationem (et si hic solum verbo tenus exprimat) sed omnem

processionem negat in Patre, cui conuenit; ac propterea saltem iuxta nostrum concipiendi modum dignitas quædam est Patris; quæ proinde meritorè peculiari nota seu notione assignatur: præterquam quod ratione positiui sub nulla alia nota, quæ vna sit, comprehenditur; licet quodammodo inuoluatur in duabus simul, videlicet Paternitate & spiratione actiua.

Origines autem, vt generare, vel generari, spirare, vel spirari, quia non significantur per modum formæ quasi in facto esse, inter notionnes non numerantur; licet ad eas reduci possint. Et quanquam non sit de fide, aut eas quinque rationes, quas pro notionibus adduximus, recte dici *Notiones* (quanquam & hoc contra communem negare temerarium esset) aut non esse plures, quam quinque; tamen contra fidem esset, reipsa aliquam ex eiusmodi notionibus negare; dicendo v. g. Innascibilitatem seu ingenitum esse, vt loquuntur Patres, non conuenire Patri, aut conuenire etiam alijs personis in sensu supradicto, & sic de alijs, vt ex S. Thoma q. 32. a. 4. & communi bene notauit Vasquez q. 32. a. 4.

11. Has vero notionnes eruditè olim descripsisse videtur Basilius cit. epist. 43. ad suum Fratrem Gregorium Nyssenum, cum ait: *Quoniam igitur Spiritus, à quo omnis velut ex fonte ad creaturas promanat bonorum suppeditatio, à Filio quidem dependet, quo cum vna sine ulla distantia concipitur mente: causa vero Patris insertam habet essentiam, unde & progreditur, hanc notionem ac cognoscibile signum eius, quæ secundum hypostasin est, proprietatis habet, quo cum Filio simul & ipse se facit internosci, & quo ex Patre subsistit.* Vbi processionem à Patre & Filio pro nota Spiritus sancti constituit; & pergit: *Filius vero qui ex Patre progredientem spiritum per seipsum, & cum se ipso notum facit, solus vnigenitus ex ingenito lumine reluxit, nullamq; prorsus notionum communicationem secundum proprietatem suam (nempe vnigeniti) tam cum Patre quam spiritu sancto habet; sed ex dictis iam signis solus agnoscitur.* En Filij notionem. Pergit: *Pater vero, qui super omnia DEVS est, peculiarem hypostasios suæ generationem solus habet, quod Pater est (En Paternitas vna Patris nota; & quod ex nulla omnino causa subsistit; (En altera nota Patris Innascibilitas, seu penitus improductum esse: & atque isto iterum iudicio & ipse proprie ac separatim agnoscitur. Huius gratia in communicatione trinitatis, nullam dicimus habere conuenientiam, aut communionem notionnes istas in Trinitate consideratas: quarum proprietates exprimitur, si unaqueque earum personarum, quæ nobis in fide traduntur, proprijs rationibus discriminatim apprehendatur, & agnoscatur: ita vt per dicta iam indicia separatio ac differentia personarum inueniatur.* Ita Basilius, qui mox absoluta illa & essentialia, adeoque communia attributa, infinitum esse, & incomprehensibilem, & increatum, & nullo loco circumscriptum, & quicquid huiusmodi est, à notionum censu excludit. Et si vero aperte spirationem actiuam pro notione Patris & Filij non constituit, tacitè tamen hoc ipsum facit, quando processionem ab vtroque pro notione Spiritus sancti constituit, vt dictum.

12. Assertio III. Origines, seu actus notionales

personarū sunt quatuor; nimirū generatio actiua, generatio passiuā, spiratio actiua, & spiratio passiuā. Itā communis apud S. Thomā q. 41. a. 1. & colligitur ex dictis notat. 2. Quia origines, seu actus notionales sunt ipsae productiones personarum, tam passivae, quam activae acceptae; at vero haec simul sumptae sunt quatuor: siquidem duae sunt productiones activae, & duae productiones seu processiones passivae; ex dictis q. 2.

14 Dices. Actus notionales seu origines idem sunt cum processibus: processiones autem tantum sunt duae: Ergo. &c. Respondeo; si processio- nis nomen tam activae, quam passivae accipiatur, ut nomen actus notionalis; tum aequae etiam quatuor processiones distinguere posse; duas scilicet activas, & duas quasi passivas: sed quia potius passivae accipitur: vel certe quia sub qualibet processione coniunctim & actiua simul, & passiva, respectu eiusdem termini, accipitur, ideo numerari solum duas processiones; cum origines & actus notionales, etiam respectu eiusdem termini, tam activae, quam passivae sumpti, seorsim & distincte numerentur.

15 Assertio IV. Actus notionalis, seu origo quasi materialiter quidem est ipse actus intelligendi & amandi; at vero formaliter superaddit relationem productionis; quae relatio nihil aliud est, quam ipsa relatio personalis, puta Paternitas, Filiatio, Spiratio siue processio; non quidem velut in facto esse, sed iuxta nostrum concipiendi modum, quasi in fieri, seu viā. Ita habet communis doctrina apud Vasquez q. 41. a. 1. & Suarez lib. 6. capit. 1. & colligitur ex dictis quaest. 2. dub. 3. & 4. Ratio est. Quia alioqui si actus notionales dicerent solum per se actum intelligendi vel amandi, tum communes essent omnibus personis; quod est contra fidem; solam autem relationem dicere non possunt; tum quia relationes formaliter, ac per se non sunt activae; tum quia personae non procedunt per relationes, sed per actus intelligendi & amandi, ut ibidem diximus.

16 Assertio V. Proprietates personarum uniuersim sunt quatuor: nimirum Innascibilitas, Paternitas, Filiatio, Spiratio passiva siue processio: ex quibus tres solum sunt proprietates, seu relationes personales. Ita communis apud S. Thomam q. 32. a. 3. ubi tamen ipse non proprietates personales, sed relationes & notiones personales a proprietatibus personarum distinguit, ut dictum: sed auctores alij utroque modo loquuntur. Ratio sumitur ex notat. 2. & 3. quia proprietates personarum uniuersim dicuntur; quae unius personae propriae sunt; uti sunt quatuor relatae: proprietates autem & relatio seu notio personalis dicitur, quae personam constituit; quales tantum sunt tres illae, quas diximus. Innascibilitas enim licet alioqui propria sit Patris, tamen formaliter nec relatio est, nec personam constituit; cum formaliter ut sic sit negatio.

17 Assertio VI. Notiones, actus notionales, siue origines, & proprietates personarum, a parte rei, non magis, quam relationes distinguuntur ab essentia; utpote a qua non nisi ratione differunt.

Ita cum S. Thomā q. 28. a. 2. & q. 32. a. 2. & alibi passim communis Doctorum contra Durandum in 1. d. 13. q. 2. qui putauit, relationes, adeoque origines, ac proprietates personales, ab essentia distinguere realiter; & contra Scotum quodlib. 5. a. 2. qui putauit distinguere ex natura rei: quae sententiae eodem prorsus modo rejiciendae ac refutandae sunt, quo supra q. 1. dub. 7. & hic dub. 2. contra eisdem, ac Gilbertum probauimus, nec personae ac relationes ab essentia; nec spirationem actiuam a Paternitate & Filiatione realiter, aut ex natura rei distinguere, ut recte Vasquez disp. 138. c. 3. Ratio est. Quia notiones, origines, & proprietates personarum a parte rei, & ut quiddam posituum in Deo significant, aliud esse non possunt, quam vel absolute quaedam perfectiones, vel relatiuae, seu quod idem est, quam essentia, aut relationes; cum in Deo a parte rei nihil sit praeter essentiam, aut relationes: Ergo cum tam absolute perfectiones, quam relatiuae, seu quod idem est, ipsae met relationes, sint idem re prorsus cum essentia, ex dictis, impossibile est, ut notiones, origines, & proprietates personarum, a parte rei villo modo ab essentia distinguantur.

18 Assertio VII. Sicut tamen relationes diuersae absolute de se inuicem non praedicantur, etiam si a parte rei non differant, ut spiratio actiua respectu paternitatis & Filiationis; ita nec verba actionem significantia praedicantur de notionibus, aut proprietatibus personarum, dicendo V. G. Paternitas generat, vel creat, est sapiens vel intelligens. Ita Sanctus Thomas quaest. 32. articulo secundo ad 2. & articulo 3. ad 3. ex communi apud Caietanum & Torrem ibidem, & Vasquezium disput. 136. capit. 3. & disp. 138. capit. 3.

19 Ratio est. Quia quando actio praedicatur de aliquo subiecto, praedicatio intelligitur non sensu identico, sed formali; alias dicere possemus, voluntas diuina intelligit, aut intellectus vult: at vero sensu formali nulla actio praedicari potest de notionibus, aut proprietatibus personarum: quia actiones sunt suppositorum, nec de villo abstracto praedicantur, nisi id ipsum sit principium formale talis actionis; ut cum dicimus, intellectus intelligit, voluntas vult aut amat; &c. Ergo nunquam absolute praedicari possunt nomina actionum de notionibus aut proprietatibus personarum. Eadem est ratio relationum, quando ad se inuicem comparantur: quia etiam quando relatio de relatione praedicatur, sensus formalis efficitur, ut bene Caietanus citata quaest. 32. art. 3. & Vasquez disp. 138. cap. 3. Non ergo dicere possumus, Spiratio actiua est Paternitas, aut Filiatio, vel contra; quamuis re idem sint iuxta S. Thomam cit. a. 3. ad 3.

20 Verè tamen & recte iuxta eundem q. 32. art. 2. ad 2. dicere possumus, Paternitas est DEVS; & Paternitas (ita legendum, ut habet textus apud Torrem, non Deitas, ut alij) est Pater. Et similiter, inquit Sanctus Thomas ibidem, propter identitatem rei, possunt substantiua personalia & essentialia praedicari de notionibus. Quod intellige de personalibus substantiuis, quamuis concretis,

comparatis cum notionibus abstractis eiusdem appellationis vt ex adiecto exemplo liquet: Relationes enim, & notiones relatiuæ non possunt de alijs diuersis relationibus & notionibus prædicari, vt dictum. Etratio prioris dicti est: quia ad veritatem absolutam illarum propositionum fatis est, eas verificari in sensu identico. Sicuti etiam cum addito, in sensu identico, vnam notionem seu relationem prædicare possumus de alia, cui illa non opponitur, vt recte Torres cit. a. 2. comment. par. 4.

21 Assertio VIII. Comparando verò origines cum personis & relationibus, atque etiam inter se inuicem; sunt illæ planè adæquatè idem cum personis, quibus correspondent; nimirum origo actiua cum persona producente; origo passiuæ cū persona producta, ac in specie generatio actiua cum Patre; generatio passiuæ cum Filio; Spiratio actiua cum Patre & Filio; Spiratio passiuæ siue processio cum Spiritu sancto, &c. qua ratione eadem origines identicè idem etiam sunt cum relationibus earundem personarum: sed & inter se, æque conueniunt vel distinguuntur origines, ac de relationibus seu personis suo loco dictum. Ita expresse docent Magister in 1. d. 26. & S. Thomas cum eodem hic quæst. 41. art. 1. ad 2. vbi ait: *Dicendum, quod actus notionalis secundum modum significandi tantum differunt à relationibus personarum, sed re sunt omnino idem. Vnde Magister dicit in 1. sentent. 26. distinet. quod generatio est natiuitas, alijs nominibus dicuntur Paternitas & Filiatio. Idem communitur sequuntur alij Theologi, speciatim Durandus d. 26. quæst. 2. & dist. 27. quæst. 1. Gabriel, & Capreolus d. 26. quæst. 1. Ferrariensis 4. cont. gent. cap. 26. Caietanus, Torres, & Thomista q. 41. a. 1. Item Molina ibidem, Suarez lib. 6. cap. 1. Valquez q. 41. a. 1.*

22 Etsi contrarium sentiant Henricus quodlib. 6. quæst. 1. & in sum. artic. 54. quæst. 10. & Scotus in 1. d. 2. quæst. 1. & quodlib. 1. quæstio. 3. quos ex parte sequitur Albertinus tom. 2. Prædicamen. Ad aliquid. coroll. 12. dub. 3. vbi docet, actionem quidem absolutam, qua communicatur ipsum intelligere & essentia ipsi Filio, identificari adæquatè cum Patre, at vero actionem relatiuam, qua producit Filiatio, adæquatè identificari cum persona producta; qua ratione putat etiam conciliari posse Doctores, sed fallitur; Sanctus Thomas enim alijque citati absolute loquuntur, nec agnoscunt duplicem eiusmodi actionem notionalem, vt suo loco dictum.

23 Ratio assertionis sumitur ex assertionem 4. cum enim origo quælibet idem sit cum essentia & relatione eius personæ, cui attribuitur, seu ad quam pertinet, necessario efficitur, vt quælibet origo adæquatè idem sit cum sua persona; actiua cum producente, & passiuæ cum producta, non cum alia; origines autem actiuæ & passiuæ sibi inuicem oppositæ, non minus inter se realiter differant, quam personæ ac relationes. Accedit, quod Pater formaliter generat per actum intelligendi, & spirat per actum amandi; quibus scilicet ipse intelligit & amat: at verò non intelligit & amat per actus à se realiter distinctos: Ergo generat & spirat per actus, qui cum ipso Patre, non

cum personis productis, identificantur. Addit Valquez loc. cit. *cum qui diceret, originem esse quid absolutum secundum rem, grauiter erraturum. Et quamuis Suarez lib. 6. cap. 2. existimet, absque errore & temeritate ita origines posse explicari, vt actiua & passiuæ processio sint re idem, nec adeo differant à persona producta: recte tamen monet, quia sententia contraria communis est, vt dictum, ab ea non esse recedendum.*

24 Obijcitur primo. In humanis actio identificatur cum passione & termino producto; nec aliud est, quam ipse terminus in fieri: Ergo etiã in diuinis.

Respondeo, quicquid sit de antecedente; quod tamen à nonnullis, atque ab ipso etiam Albertino negatur loco cit. Nego consequentiam. Quia diuersa est ratio in diuinis actionibus, quibus cum eadem numero essentia communicetur personæ productæ; bene fieri potest, vt actio notionalis, qua ea essentia comunicatur, quaque adeo etiam producit persona, sit eadem eum persona producete & comunicante essentiam. Quo fit, vt in diuinis actionibus immanentibus, præter communem rerum creatarum rationem, actio & passio non sint realiter idem, & in eodem quasi subiecto, vt rectè tradunt citati.

25 Obijcitur secundo. Origine actiua realiter procedit & emanat à producente; cum sit verus & realis influxus: Ergo debet esse distincta à persona procedente.

Respondeo, notionalem actionem esse quidem realem influxum in personam seu terminum producendum; at vero ipsam per se realiter non emanare & procedere à producente, sed solum iuxta nostrum modum concipiendi, quatenus ratione distincta concipitur ab ipsa persona: quo modo etiam de sua illa actione notionali absoluta respondet Albertinus loc. cit.

Illud postremum annoto, *adæquate identificari* cum altero hoc loco dici, non solum quod totam alterius entitatem continet, sed etiam quod identificatur cum illa re, & cum omnibus, quæ sunt idem cum illa, & distinguitur ab omnibus, à quibus illa distinguitur: quo modo Pater aut paternitas non identificatur adæquatè cum essentia, sed inter se, & cum generatione actiua, vt dictum.

26 Assertio IX. Etsi notiones, actusque notionales, cum relationibus, ac proprietatibus personalibus aliquo modo conueniant; tamen & inter se mutuo, ac ab ipsidem etiam varie differunt. Ita S. Thomas locis citatis præsertim q. 32. a. 2. & 3. alijque citati ex communi. Probat & declaratur. Conueniunt enim hæc omnia inter se primo, quod si seruata proportione, & paria cum paribus conferantur, nimirum accipiendo & conferendo simul hæc omnia, notiones, actusque notionales, & relationes ac proprietates personales, put vni & eidem personæ cōpetūt, à patre rei nō distinguuntur: sed realiter sunt idem nō solū cum essentia, sed etiam inter se, & cum persona, cui conueniunt, vt dictum. Nam v. g. Innascibilitas, quæ est notio; item generatio actiua, quæ est actus notionalis: item paternitas quæ simul est notio, & relatio, & proprietates personalis in patre, à parte rei

idem planè sunt, & cum essentia, & inter se, & cum Patre; cum hoc tamen discrimine, quod nec essentia sola, nec relatio aut notio, seu proprietas personalis sola, formaliter totum esse personam, aut etiam actus notionalis includunt: cum tam persona, quam actus notionalis, tam ex relatione, quam ex essentia seu perfectione absoluta intrinsecè consistant, ex dictis.

27 Secundo conueniunt hæc inter se, quod cum essentia significetur vt *quid*, persona vt *quis*, proprietas, notio, & relatio significantur vt *quo*, vt cum Alensi & alijs ex communi docet Sanctus Thomas cit. q. 32. art. 2. Interrogans enim quid est Pater, inquit essentiam: rogans quis est Pater, inquit personam; interroganti quo est Pater, responderetur Paternitate; quæ vt dictum simul est notio, relatio, & proprietas.

Differant tamen origo seu actus notionalis, à notionibus, relationibus, & proprietatibus, primo ratione modi significandi; notio enim, vt & relatio, ac proprietas personalis, significantur per modum quasi cuiusdam formæ, in factò esse, existentis in ipsa persona; origo autem concipitur & significatur per modum viæ tendentis ad constituendam personam; vnde generare seu generatio formaliter est origo, non autem notio, nec proprietas, vt dictum, & cum Torre q. 32. arti. 3. bene notauit Vasquez disput. 137. num. 3. neque absolute & simpliciter etiam relatio, licet hanc quoque includat, vt superius diximus.

28 Secundo differunt Notiones, Relationes, Proprietates, & origines, tanquam includens & inclusum, siue vt excedens & excessum. Nam notio comprehendit omnes relationes ac proprietates; sed præterea aliquam, quæ non est relatio, nempe Innascibilitatem, & insuper aliam, videlicet spirationem actiuam, quæ licet sit relatio, non tamen est proprietas. Relatio vero minus late patet quàm notio, cum Innascibilitas sit notio, non tamen relatio, vt dictum: excedit autem, & vicissim exceditur relatio à proprietate; quia aliqua relatio nõ est proprietas, nimirum spiratio actiua; & aliqua proprietas, vt Innascibilitas, non est relatio, vt dictum. Alioqui tres relationes sunt proprietates; & tres proprietates sunt relationes, nimirum Paternitas, Filiatio, Spiratio passiuæ, quatenus pro relatione Spirati ad spirantem, accipitur. Quæ ratione & Vasquez hic quæst. 32. articulo 2. notauit, proprietates personales (quæ vt dictum, minus late patent, quam proprietates personarum absolute) Relationes, & Notiones differre, vt inferius, & superius. Omnes enim proprietates personales sunt relationes; & omnes Relationes, notiones; sed non è conuerso, vt ex dictis patet; quia Innascibilitas est notio, quæ tamen nec est relatio, nec proprietas personalis; & spiratio actiua (vno quodam sensu) est relatio, non tamen proprietas personalis.

29 Tertio differunt Origines & Relationes, adeoque etiam Notiones, & proprietates, quæ & quatenus sunt relationes, ratione prioritatis secundum rationem, & modum nostrum concipiendi. Nam vt docet S. Thomas q. 40. a. 4. Origines, iuxta nostrum concipiendi modum, sunt quasi

fundamenta, seu rationes fundandi respectu relationum correspondentium; qua ratione etiam, generatio fundamentum quasi est Paternitatis, saltem qua formaliter relatio est, non qua personalis forma, vt magis patebit dub. seq.

Quo fit, vt origines partim sint ratione priores relationibus, partim posteriores. Nam actiue origines supponunt relationes personales, quibus constituuntur personæ originantes seu producetes, vt generatio Paternitatem; Spiratio actiua, Paternitatem & Filiationem: hoc tamen discrimine, quod relatio Spirationis nullo modo est prior spiratione, vt est origo; Paternitas vero non quidem vt relatio formaliter, sed vt forma personalis est prior generatione, vt expresse docet S. Thomas q. 40. a. 4. & dicitur dub. seq. quicquid nonnulli contradicant.

Origines vero passiuæ similiter ratione priores sunt personis procedentibus & relationibus personalibus earundem; cum sint quasi viæ ad ipsas; posteriores vero relationibus personarum originantium: nisi quod generatio passiuæ posterior est Paternitate solè, vt est forma hypostatica, non vt formaliter est relatio, vt pluribus dicitur dub. sequenti. Nam Paternitas vt sic, quatenus formaliter est relatio, simul est ratio, cum Filiatione; (relatiua enim simul sunt natura & ratio) quæ tamen ratione sequitur generationem passiuam, tanquam viam ad Filiationem, vt dictum.

Qua ratione etiam Sanctus Thomas cit. quæst. 40. articulo 4. ad 1. docet, vtrumque dici posse de Patre; & quia generat, est Pater, vt quidem etiam olim locutus est Magister in 1. d. 27. & quia Pater est, generat: quæ omnia magis patebunt ex dubio sequenti, vbi diuersas etiam hæc de re aliorum Doctorum sententias exponemus.

DVBIVM VI.

Quanam ratione primo ac formaliter constituentur & distinguantur personæ diuina; an per proprietates seu relationes personales; an per origines seu actus notionales; an vtriusque, seu neutris.

S. Thom. 1. p. q. 40. a. 4.

Supponimus ex dictis dub. 2. & dub. præced. personas quidem secundum rem idem profus esse, tam cum Relationibus & Notionibus, ac proprietatibus personalibus ipsarum personarum, quàm cum actibus notionalibus earundem personarum, vt docet Sanctus Thomas quæst. 40. a. 1. ac proinde etiam in sensu identico tam hæc de personis, quam personas de ipsis prædicari; dicendo Pater est Paternitas, & Paternitas est Pater; itè Generatio actiua est Pater, & Pater est generatio

actiua.